

в повній мірі забезпечують виконання завдань за призначенням.

Важливо також визнати необхідність подальших наукових досліджень на напрямках виконання завдань силами цивільного захисту в умовах дії воєнного стану.

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

2. Лещенко О. Я. Трансформація системи цивільного захисту України в умовах сучасних воєнно-політичних конфліктів гібридного типу: дис. ... канд. політ. наук: 21.01.01. Київ, 2020. 293 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-01/proekt-rukopisu-leschenka-ost.-utoch.-09.01.2020.pdf>.

3. Бойко О. А. Державне управління у сфері цивільного захисту в сучасних умовах українського державотворення: дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01. Дніпро, 2021. 285 с. URL: http://www.dridu.dp.ua/nauka/sv_rada_D/dis/Boyko_dissertation.pdf.

4. Подскальна О. А. Розвиток наукової думки щодо організації цивільного захисту як складової національної безпеки. Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Київ, 2017. Вип. № 4. С. 20-27.

5. Клименко Н. Г. Особливості забезпечення цивільного захисту в умовах воєнного стану. Науковий вісник: Державне управління. Київ, 2022. № 2 (12). С. 218-233.

6. Про організацію функціонування єдиної державної системи цивільного захисту в умовах воєнного стану: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 р. № 179-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2022-%D1%80#Text>.

7. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news>.

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2132-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-20#Text>.

9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23.12.2022 р. «Про проведення огляду громадської безпеки та цивільного захисту»: Указ Президента України від 23.12.2022 р. № 883/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/8832022-45421>.

10. Країни-партнери офіційно підтримали Україну на шляху приєднання до Механізму цивільного захисту ЄС. URL: <https://dsns.gov.ua/uk/news/ostanni-novini/krayini-partneri-oficiino-pidtrimali-ukrayinu-na-slyaxu-prijednannya-do-mexanizmu-civilnogo-zaxistu-jes>.

УДК 35.078.2

DOI: 10.31733/17-03-2023-225-227

Катерина ГЛУХОВЕРЯ

доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПРАВОТВОРЧОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Правотворча діяльність публічної адміністрації виражається у прийнятті правових актів, які є головним засобом регулювання відносин у сфері діяльності публічної адміністрації. Це одна із основних форм реалізації завдань і функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Правові акти в діяльності публічної адміністрації, з одного боку, слугують впорядкованості та стабільності адміністративно-правових відносин, з іншого – є підставою зміни прав, свобод та інтересів осіб у публічній сфері.

Ті чи інші аспекти правотворчої діяльності публічної адміністрації аналізували вчені В. Авер'янов, В. Бевзенко, Н. Блажівська, В. Галунько, О. Гетманцев, І. Грибок, О. Кузьменко, Р. Мельник, О. Пасенюк, Є. Соболев, С. Стеценко, В. Сурник, М. Тищенко, В. Шкарупа, та ін. Поряд з цим правотворча діяльність публічної адміністрації потребує постійного вивчення та дослідження в аспекті сучасних процесів державотворення та правотворення, які відбуваються у державі, відповідати стандартам правотворчої діяльності ЄС, враховувати кращі вітчизняні та європейські практики.

Адміністративна правотворчість публічної адміністрації втілюється у формі прийняття нормативних та індивідуальних актів. Метою такої правотворчості є створення

актів, за допомогою яких реалізуються і забезпечуються права, свободи та інтереси осіб у сфері публічно-правових відносин. Завдяки правотворчості держава реалізує свої функції з управління різними сферами суспільного життя.

В основі правотворчої форми правової діяльності лежить постійний процес оновлення правових норм, який в ідеалі має відповідати сучасному рівню суспільних відносин, сприяти їх прогресивному розвитку та ефективному здійсненню функцій держави. Ефективність реалізації функцій сучасної держави прямо залежить від того, наскільки чіткою і повною є система законодавства [1; 2, с. 78].

Зміст підзаконної правотворчої діяльності полягає в конкретизації (деталізації) норм права суб'єктами публічної влади в межах їхніх повноважень на особливому рівні, в юридичній формі підзаконних нормативно-правових актів. Це означає, що права і свободи, основні обов'язки людини і громадянина, засади юридичної відповідальності, які на загальному рівні визначені диспозицією та санкцією норми права в законодавчих актах, конкретизуються (деталізуються) на особливому рівні підзаконних нормативно-правових актів меншої юридичної сили. Тобто на рівні підзаконних нормативно-правових актів мають визначатися особливості реалізації прав, свобод, обов'язків та відповідальності, визначених законом [3]. Отже, правотворча діяльність має виключне значення у діяльності публічної адміністрації, адже від такої діяльності залежать позитивні результати існування України, як демократичної та правової держави, її розвиток і цивілізованість. В цілому результати правотворчості відображають загальну уяву про стан демократії та законності в країні. У зв'язку з цим наукове та практичне значення має суть поняття, що слід розуміти під правотворчою діяльністю публічної адміністрації.

У Сучасній правовій енциклопедії під правотворчістю розуміється «форма владної діяльності держави, спрямована на створення нормативно-правових актів, за допомогою яких в чинній юридичній системі запроваджуються, змінюються чи скасовуються правові норми [4, с. 269].

Наприклад, П. Рабінович під правотворчістю розуміє діяльність компетентних державних органів, уповноважених державою громадських об'єднань, трудових колективів або (у передбачених законом випадках) усього народу чи його територіальних спільностей із встановлення, зміни чи скасування юридичних норм» [5, с. 103]. В науці також склалася ситуація, коли одні вчені досліджуване нами поняття визначають як правотворчість, інші, як нормотворчість [6]. Однак, детальні ознайомлення з працями різних вчених свідчать, що у незважаючи на відмінність назви, у досліджуване поняття вони вкладають однаковий зміст. Поряд з цим, «правотворчість» та «нормотворчість» не є тотожними поняттями. На нашу думку, вони відрізняються між собою за суб'єктивним складом осіб, які, згідно із законодавством можуть займатися такою діяльністю.

Так, М. Левченко суб'єктами правотворчості визначає державні органи, недержавні структури, наділені відповідними повноваженнями, до яких він відносить органи місцевого самоврядування, профспілки тощо, а також громадян, за умови проведення референдумів [7, с. 50].

І. Чаплик вважає, що суб'єктами правотворчості є: державні органи; громадські організації; трудові колективи; населення держави при проведенні референдумів, а також можуть бути органи місцевого самоврядування та адміністрації підприємств та установ [8, с. 36]. С. Чабур зазначає, що правотворчість здійснюється державою (її органами та посадовими особами) і «громадянським суспільством та його суб'єктами» [9, с. 34]. І як правильно зазначає І. Бараненко, коло суб'єктів правотворчості дійсно набагато ширше, ніж суб'єктів нормотворення, що й підтверджує нашу позицію відносно того, що правотворення є більш узагальненим, широким поняттям, ніж нормотворення, коло суб'єктів якого обмежується органами виконавчої влади різних рівнів [10].

Важливою ознакою адміністративної правотворчості є те, що вона здійснюється за встановленою у законодавстві процедурою і яка представляє собою систему засобів, способів, логічних та мовних прийомів, методів правотворчої діяльності, які визначають і регламентують діяльність уповноважених суб'єктів у цій сфері і які спрямовані на вироблення і прийняття норм права. Залежно від виду правового акта, правотворчий процес буде мати свої особливості. Так, у науці виокремлюють провадження: з прийняття постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України; з видання наказів, інструкцій та інших актів міністерств, державних служб, інспекцій, агентств; з видання рішень місцевих державних адміністрацій; з видання локальних актів (наказів, положень, правил) керівниками державних підприємств, установ та організацій; з видання нормативних актів органами

місцевого самоврядування [11]. Однак, незалежно від того, який акт приймається, процедура його прийняття має бути чітко врегульована у законодавстві, що дозволить забезпечувати режим законності у державі та унеможливити прийняття правових актів, які суперечать Основному Закону і законодавству.

Таким чином, адміністративна правотворчість публічної адміністрації – це правова форма (інструмент) діяльності уповноважених суб'єктів правотворчості, що реалізується за встановленою адміністративною процедурою і спрямована на встановлення, зміну чи припинення адміністративно-правових відносин. Щодо правотворчості публічної адміністрації, то її слід розглядати в таких аспектах: як реалізацію публічною адміністрацією функції держави з регулювання суспільних відносин; як реалізацію публічною адміністрацією своїх повноважень щодо деталізації положень законів і втілення їх приписів у життя; як процедуру регулювання суспільних відносин (правотворче провадження в діяльності публічної адміністрації). Ознаками правотворчої діяльності публічної адміністрації є те, що це різновид державної діяльності; здійснюється виключно уповноваженими на те суб'єктами публічної адміністрації; здійснюється за встановленою у законодавстві адміністративною процедурою; наслідком діяльності є встановлення, зміна чи припинення правових норм.

1. Beschastnyi V., Shkliar S., Fomenko A., Obushenko N., Nalyvaiko L. Place of court precedent in the system of law of the european union and in the system of law of Ukraine. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory*. 2019. Vol. 22 (6). Pp. 1-6.

2. Козловський А. А. Гносеологічна концепція права. *Науковий вісник Чернігівського державного університету*. 2000. Вип. 100: Правознавство. С. 13-16.

3. Риндюк В. І. Правотворчість як вид юридичної діяльності: праксеологічний аспект. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2019. Вип. 4 (44). URL: <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/199747/199939>.

4. Зайчук О. В. Сучасна правова енциклопедія. К. : Юринком Інтер, 2015. 408 с.

5. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник (5-те вид., зі зм.). К. : Атіка, 2001. 176 с.

6. Наливайко Л. До питання про визначення поняття «механізм держави». *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 10. С. 92-96.

7. Левченко М. В. Контроль та нагляд за правотворчістю суб'єктів владних повноважень: постановка проблеми. *Бюлетень Міністерства України*. 2019. № 12. С. 48-52.

8. Чаплук О. І. Співвідношення суб'єктів національної та міжнародної правотворчості: методологічні аспекти. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 2. С. 36-39.

9. Чабур С. В. Види правотворчості за суб'єктним критерієм. *Правова держава*. 2017. № 25. С. 32-38.

10. Бараненко Д. Поняття та сутність нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади. *Юридичний вісник*. 2020. № 6. URL: <http://yuv.onua.edu.ua/index.php/yuv/article/view/2031/2209>.

11. Жидецька В. В. Про стадії нормотворчої діяльності Міністерства. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 4. С. 101-107.

УДК 614.2

DOI: 10.31733/17-03-2023-227-229

Євген ГНЕДИК

молодший науковий співробітник лабораторії дослідження проблем національної безпеки у сфері громадського здоров'я
НДІ вивчення проблем злочинності
ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України,
кандидат юридичних наук

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ КРОВІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Питання правового регулювання діяльності суб'єктів системи крові належать до вельми актуальних, які розробляються дослідниками в рамках проблематики прав людини у сфері охорони здоров'я, біоетики та біомедицини, правового регулювання та охорони медичної діяльності тощо. Аналізуючи ситуацію, що склалася в Україні, вважаю за необхідне